

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privește fóia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blăș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XIV.

Blăș 20 August 1904.

Numărul 34.

CARIERE.

(=) Oficiul statistic din Budapesta a dat la lumină mai zilele trecute o lucrare voluminoasă, referitoare la mișcarea după cariere a populațiunei în cei din urmă zece ani. Și pentru ca lucrarea să aibă caracterul ei instructiv, s'au pus alătura datele statistice din 1890 lângă cele din 1900. Vedem în comparație mișcarea populațiunei după cariere, în zece ani de zile, ca într'o oglindă fidelă a vieței economice a țării noastre.

Populația din 1890 constătătoare din 15,231.527 suflete se împarte după ocupațiune în

4,498.104 agricultori, subînțele-
gându-se aici toți ramii de cul-
tivare ai pământului, apoi
1,094.643 industrieși etc.
149.043 oficianți publici
98.033 miliție
202.219 zileri
356.516 servitori
172.039 altă ocupațiune.

În total 6,656.597 de brațe mun-
citoare, ca să câștige pânea trebuincioasă
altor 8,574.930 de întreținuți, cari în-
regesc apoi numărul populațiunii.

Față de datele aceste, populațiunea
din 1900, care în acest deceniu arată
o creștere de 1,567.773 suflete, pre-
sintă următoarea proporție:

4,959.254 agricultură
1,419.429 industrie etc.
193.103 oficianți publici
115.783 miliție
277.449 zileri
362.258 servitori
186.141 altă ocupațiune.

În total 7,513.418 brațe munci-
toare, cari câștigă pânea de toate zilele
pe sama alor 9,285.882 întreținuți, ca să
dea suma totală de 16,799.300 suflete.

În proporția creșterii sufletelor în
acești zece ani din urmă, cariera de
agricultor a suferit pierderi însemnate,
în vreme ce mercantilismul arată creștere
însemnată; oficiile publice o creștere
mai mică, iar cele alalte cariere rămân
proporționate cu creșterea numărului
sufletelor. La o mie de suflete erau
în 1890—710 agricultori, acum 670;
170 de industrieși, acum 207; 26 de
oficianți publici, acum 31; la cariere
diferite 28, acum 26.

Scăzământul acesta se esplică prin
crisa economică, ce s'a resimțit mai
ales în agricultură, prin emigrarea în
masse a populațiunei mai ales agrare

și prin imigrarea locuitorilor dela sate
la oraș, în viața industrială, mercantilă.

Datele aceste sunt însă prea ge-
nerale, și nu ne îndreptățesc a face
de cât concluzii îndepărtate asupra
mișcării poporului nostru în acești zece
ani din urmă.

Fără îndoială, poporul nostru, care
a fost atins și el de crisa economică,
deși nu putem afirma, că s'ar fi alipit
mercantilismului orășenesc, știm totuși
că a emigrat și el în masse destul de
mari, de și poate nu chiar așa com-
pacte ca a Rutenilor și a Săcuilor.

Agricultura a dat înapoi și la po-
porul nostru, progres pe terenul in-
dustriei și al comerțului nu a putut
să facă, dată fiind oroarea poporului
nostru pentru aceste cariere; rămâne
restul, care ne-a rămas din agricultorii
emigrați sau ruinați să se alăturat ca-
rierii științelor, oficiilor publice.

Acest din urmă teren este căutat
cu ardoare, în cât ne punem pe gânduri,
când vedem astăzi cât de ingrat și
îngust ni-se presintă acest teren în
proporția enormelor jertfe, ce le înghite.

Pentru țările străine universitatea
este mai mult un fel de lux, pentru
aceia, cari au parale destule și nu
sunt avisați să trăiască după diplomă.

FEUILLETON.

Ștefan-cel-Mare și Mihaiu-Viteazul ca întemeietori ai bisericei Ro- mânilor din Ardeal.

Domnul profesor universitar N. Iorga
în 2 Iulie 1904 a ținut la Academia Română
din București o conferență, pe care a
publicat-o în ediție populară sub titlul de
mai sus. Această conferință mi-a sosit după
ce tipărisem cartea mea „Ierarhia Ro-
mânilor din Ardeal și Ungaria”, și ast-fel
regret, că nu am putut-o folosi la scrierea
acelei cărți.

Conferență d-lui Iorga ne arată în
mod neîndoios, că Mihaiu-Viteazul a înte-
meiat episcopia Bělgradului și că înainte de
întemeierea acestei episcopii nici un arhieru
român nu și-a avut reședința episcopească
în Alba-Iulia.

Domnul Iorga ne spune, că Mihaiu-
Viteazul a pus pe logofătul său Teodosie
să scrie cronica de pe timpul domniei sale.

Petru Movilă, care stătuse în Tara-
Românească de la 1618 până la 1620 a
ceit cronica lui Teodosie, în care se po-
vestia întemeierea episcopiei din Alba-
Iulia, și informându-se despre starea lucrului
și de la boerii, cari petrecuseră cu Mihaiu-
Viteazul în Ardeal, în 1627 a istorisit
însuși împrejurările, între cari s'a întemeiat
episcopia.

Trecem cu vederea veștmântul miraculos,
cu care își îmbracă Movila povestirea sa și ne
oprim numai la miezul lucrului, adică la
următoarele cuvinte, în care se zice despre
Mihaiu-Viteazul: „Și episcopie a mutat-o
acolo (căci mai înainte trăiau în alt loc epis-
copii), unde până astăzi este cu ajutorul lui
Dumnezeu și a așezat acolo pe cel dintâiu
episcop de Bělgrad, Ion, bărbat smerit etc.”

Aceste cuvinte adevăresc tocmai aceea
ce am susținut și eu, pe temeiul altor dovezi,
atât în „Vechile Episcopii”, cât și în
„Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria”,
că Mihaiu-Viteazul nu a întemeiat mitropolie
în Bělgrad, ci o simplă episcopie, și că
mai înainte episcopii românești nu trăiau
în Alba-Iulia, ci airea.

Credem, că în fața acestei mărturii
clasice va amuți pentru tot deuna glasul

celor ce s'au resvrătit în contra adevărului
destul de limpede dovedit și până acum.

Am aflat mai departe cu o adevărată
bucurie, că conferența d-lui Iorga se va
publica și în „Analele Academiei Române”,
însoțită de 20 documente, ce le-a trimis
Academiei Române arhivarii dr. A. Berger
din Bistrița și dr. Fr. Zimmermann din
Sibiu. Aceste 20 documente, din bunătatea
d-lui Iorga, sum acum în pozițiune de a
le cunoaște înainte de aparițiunea lor în
Analele Academiei Române.

Și aceste documente confirmă vederile,
ce le-am expus în scrierile mele „Vechile
Episcopii” și „Ierarhia Românilor din Ardeal
și Ungaria.”

Este cunoscut cetitorilor „Vechilor Epis-
copii”, că Românii din Ardeal și Ungaria
au avut în veacul al 16-lea o biserică pro-
testantă în credință cu episcopi români pro-
testanți în fruntea ei, ceea ce multora li-s'a
părut lucru de necrezut.

Acum seim și mai mult, că-ci vedem
pre preoții bisericei române protestante
întruniți în sinoade, la 16. Octobrie 1569 în
orașul Aind, iar la Crăciunul anului 1570
în Cluj, unde împreună cu episcopii lor
Paul Tordași șterg liturghia, care este centrul

Chiar compatrioții nostri sași, dacă nu le dă mâna mai din greu, își poartă băieții la școală câteva clase gimnasiale, pe urmă îi aduc acasă, la lucrul câmpului, ori la lefteria lor proprie, pe care o lasă apoi moștenire din generație în generație. Și îi cresc oameni, cu stare materială bună și cu o cultură, destul de îndestulitoare, ca fii lor să poată avea la nevoie și rol conducător în cererul semenilor lor.

Averea nu li se risipește în vederea unei ținte îndepărtate, ei le rămâne spre a trece de la tată la fii, în aceeași sferă de activitate modestă dar sigură și proventuoasă.

Să luăm o singură pildă.

În 15 August a fost concursul pentru primire în seminarul nostru din loc. S-au prezentat în total 39 de candidați, cu maturitate. Au fost primiți 16 inși, din aceștia unul pentru Roma și celalalt pentru Pesta. Douăzeci și trei maturisanți au fost însă respinși. Ce au greșit acești tineri, de se ved împedeceți chiar când erau determinați să facă pasul cel mai hotărîtor în viață? Nimic. Sunt însă prea mulți concurenți și prea puține locuri vacante. Prea puține face și prea mulți oameni — cum zice Madách în „Tragedia omului.“ Societatea candidaților de profesori din Budapesta lansase mai anii trecuți un apel către abiturienții de la toate gimnasiile, rugându-i să-și

aleagă altă carieră și nu cea profesorală, de oarece sunt prea mulți. Azi știm că șute de profesori așteaptă cu diploma în busunar vre-un post de căpătuială. Direcțiunea pedagogiei de stat a sistat în anul trecut primirea fetelor, deoarece ce nu mai e unde să le dea aplicație. Direcțiunea poștei și a telegrafului, deasemenea nu primește în anul acesta nici un practicant, căci are deja prea mulți. Iar cât pentru cariera juridică, nici nu știm ce să mai zicem, când ne gândim unde-și vor mai afla clienți generațiile de acum de la universitate, când și celor de astăzi le e așa de îngrenat traiul?

Vedem par'că droaia de suplici, cari vor încurge în curând cu sutele, la cele biete 30—40 de stipendii, ce se vor da la concurs în anul acesta.

Și ne întrebăm, cu ce se vor susține generațiile ce cresc acum la școală cu atâtea jertfe, când nici cele de acum nu le putem căpătui?

Iată o întrebare, ce ni se impune cu toată serioșitatea la începutul anului școlar, asupra căreia atragem atenția deosebită a părinților.

Cei talentați și cei ce au cu ce urmă studiile mai înalte, rămână la școală cu zel îndoit; iar cei ce nu întrunesc aceste cerințe, aleagă-și o carieră mai scurtă, și fie convinși că comerțul industria și agricultura sunt

pentru ei un teren tot atât de mănos, pe cum e școala mai înaltă pentru tovarășii lor mai talentați și mai favorizați de soartă.

CORESPONDINȚE. SFINȚIRE DE BISERICĂ.

Reteag la 18 Iuliu 1904.

În 17 Iuliu s'a îndeplinit actul binecuvântării noii biserici gr.-cat. din parochia Negriștei, în tractul Reteagului, despre decursul căruia vin a raporta pentru Onorații cetitori ai „Unirii“ în următoarele:

Fiind împiedecat Escelenția Sa Domnul Episcop diecesan prin morb și bătrânețe de a conduce în persoană actul binecuvântării, a delegat spre acest scop pe Magnificul Domn Ioan Georgiu canonic și Vicar-general Episcopesc, carele însoțit de Magnificul Domn Dr. Octavian Domide canonic și de clericul Vasiliu Bota, sosi Duminecă dimineața la oarele 8 în comuna Negriștei.

Imediat după sosire intrară în noua biserică, unde îmbrăcându-se în odăjdii sfinte, asistați de 10 preoți îmbrăcați în ornate bisericesti, se începu ceremonia de sfințire, se făcu sfințirea apei și cu ea se stropi noua biserică și toți cei prezenți, apoi se făcu încunjurarea bisericii cu cetirea Evangeliilor și rugăciunilor prescrise.

Sfârșindu-se ceremonialul sfințirii, se începu sfânta liturgie. Era înălțător de inimi a vedea altar încunjurat de atâtea preoți, îmbrăcați în frumoase ornate bisericesti, plini de pietate înălțând rugăciuni la Tronul ceresc, iară biserică plină de po-

cultului dumnezeesc atât în biserică apuseană, cât și în cea răsăriteană, și în locul ei introduc un tel de slujbă (liturghie) calvină, oprese ori ce rugăciune pentru morți, permit preoților văduvi să se însoare a doua oară și depun pe preoții, cari ar mai cuteza să slujească în altă limbă, de cât cea românească.

Prin decretul regelui Ioan Sigismund Zápolya din 10 April 1562 se aruncă o lumină foarte viasă asupra episcopiei Geoagiului. Din el vedem, că această episcopie se întindea și dincolo de Alba-Iulia până la Hatég și chiar și până la Caransebeș, ceea ce nu s'ar fi putut întâmpla, dacă în Alba-Iulia ar fi residat vre-un episcop românesc, căci Alba-Iulia este situată la mijloc între Geoagiul de sus (Feldiod) și Hatég. Din același document cunoaștem și pe alți episcopi ai Geoagiului, afară de Christofor, cel ce fusese așezat acolo de regina Izabella la 1557. Și anume după Christofor regina Izabella a numit episcop pe Sava. Pe acesta l'a înlăturat din episcopie Melchior Balassa, stăpânul Stremțului, la a cărui stăruință regele Ioan Sigismund Zápolya a numit episcop pe George Wizaknay (de Oena Sibiului). În 1562 Melchior Balassa, pentru răsvrătirea sa, fu lipsit de castelul din Stremț (Diod) și de posesiunile aparținătoare Stremțului, între cari era și Geoagiul de sus (Feldiod) și de odată cu căderea lui, își pierd episcopia și clientul său George Wizaknay, în locul căruia Sigismund numi iarăși pe Sava. Acesta, iar nu Christofor, este deci ultimul episcop de Geoagi, și în sensul acesta sunt de a se întregi și rectifică cele ce le-am scris în „Ierarhia Românilor“ la pag. 213. Toți acești episcopi au fost de religiuinea bizantină, căci regele serie preo-

ților români și ruteni „graecam fidem tenentibus.“

În fine mai relevăm încă un document, din care vedem, că în 4 Maiu 1631 petrecea în Budișor, aproape de Bistrița, un episcop cu numele Venedict (Benedict), care sta în legături cu mănăstirea din Suceava. Acesta însă n'a putut fi episcop adevărat, recunoscut de capul statului, ceea ce se vede limpede din cele expuse în scrierea mea „Ierarhia Românilor“ la p. 25. Moldovenii nu se puteau împăca cu suprimarea episcopiei Vadului și să încercau să o susțină macar prin episcopi trimiși pe ascuns în ținutul de odinioară al episcopiei Vadului. Un astfel de episcop ocult și sprijinit numai de Bistrițeni din interese de vecinătate cu Moldova, era și Venedict.

Aceștea sunt de ajuns spre a releva serviciul important, ce-l face dl Iorga istoriei bisericii românești din Ardeal prin publicarea documentelor amintite.

Dr. Augustin Bunea.

„Omenia-i capul lucrului“

(de Paul Bonhomme).

I.

Bătrânul Rouleau retrăgându-se dela daraverele sale, locuia cu soția sa în Argueil într-o mică căsuță lângă drumul țării. Acolo trăia fără ocupațiune ca capitalist, n'avea altă distragere, de cât a se plimbia plin de curiositate prin ținutul din jur, a asculta flecurile oamenilor și după dejun a se juca o parte de domino; ieșind apoi din ospătărie începea cu vecinii

discuții nesfârșite. În cari nici odată nu uita a-și desfășura principiile sale despre „omenie.“

„Omenia! Asta-i capul lucrului!“ înțărta el neîncetat, „mișei tot vin la iveală deși oare câțva vreme le merge bine.“

Și ori unde se afla, în piață, în crișmă ori a casă, cuvintele din urmă a vorbirii sale erau: „Da, da, omenia! Asta-i capul lucrului!“

Cine îl auzia vorbind ast fel, trebuia să creadă, că atunci, când bătrânul Ruló mai vindea încă muștar și luminări, trebuie să fi fost omenia încarnată. Dar neputându-l pune la probă și neavând nici o dovadă aievea despre omenia sa, se mărgineau ca Normani buni, a face o față diplomatică la povestirile sale: în adevăr bucurăși ar fi voit, să se convingă odată din temelie.

Și fiind că bătrânul nu se îndestulia, a-și da el singur diploma despre omenia sa, ci pe lângă aceasta cu toată ocaziunea se mesteca ca arbitru în toate șiretlicurile și casurile delicate, de aceea comensii săi din crișmă, adunați în formă de tribunal, îl întrebă într-o zi:

„Ascultă, tată Ruló, Dta ești om de omenie, asta stă. Dar să punem, că ai afla o pungă de bani pe drum, și n'ai ști a cui e, — ce ai face atunci?“

Cu fală se ridică tata Ruló și uitându-se un moment peste capetele ce-l încunjurau, declară cu solemnitatea oraciunii din Delf:

„Ce-ași face? Ei, apoi a-și da-o înapoi.“

Ca să-l aducă în confuziune, adauge un șiret:

„Da, da, însă cui? Dacă nu ști numele persoanei, care a pierdut banii.“

porul credincios din comună și din satele învecinate.

La finea s. liturgii, Magnificul Domn Dr. Octavian Domide canonic, stând în ușa împărătească, cu voce puternică și cu sentiment rosti o predică în stil popular și înțeleasă de toată mulțimea de popor, ce umplea biserica destul de spațioasă, așa că pe fețele ascultătorilor se vedea reoglindându-se sentimentele stărnite în inimă după mersul ideilor oratorului, care știe se mănească cuvântul cu mare măiestrie dându-i viață fie cărui cuvânt prin sentimentul său însuși și ast fel comunicându-l auditorului.

Mersul ideilor oratorului în predică a fost cam acesta: Mânecând de la cuvintele Evangelistului: „În lume a venit și ai săi pe dânsul nu l-au primit.” oratorul arată marea, nemărginita iubire a lui Isus Christos față de oameni. Jidovii însă pe El nu l-au primit, nu i-au dat sălaş să se nască în casă, ei a trebuit să se nască în peșteră, nu i-au primit învățătura și l-au scos afară din lume, restignindu-l pe dealul Golgota.— Oare de am fi trăit noi pe acela timp, și noi am fi făcut ca Jidovii, și noi nu l-am fi primit în casele noastre să se nască, și noi l-am fi batjocorit, am fi clătit cu capul și l-am fi restignit pe Golgota, se întreabă oratorul. Și răspundând la întrebarea aceasta pare că din inima poporului credincios, zice, ba nu am fi făcut așa. Și semm, că nu am fi făcut e. că noi îi ridicăm bisericii, în cari să-L primim. Și Isus dorește aceasta, căci El dorește să petreacă cu noi deapănarea. El vrea să petreacă în bisericile noastre și în inimile noastre. Ba mai mult El vrea să se așeze cu inima pe inima noastră, sângele Său să-l amestece cu sângele nostru și pentru aceea a întemeiat s. liturgie, în care ne dă trupul Său spre nutremânt și sângele Său

spre beaură, ca luându-le noi acestea, El să petreacă întru noi, și noi să petrecem întru El. Cu măiestrie oratorică dezvoltând tema sa, trece mai departe și arată, că afară de bisericile zidite din piatră și din lemn mai sunt și alte biserici. Așa biserica a spiritului este trupul nostru și îndeamnă pe ascultători a-l păzi curat, și este încă biserica cea vie, carea o formează toți credincioșii de pe pământ, cari țin aceeași credință drept-credincioasă în frunte cu Pontificele Roman și cu Episcopii catolici și este biserica triumfătoare, cei fericiți din cer. Arată apoi, care este biserica cea adevărată a lui Isus Christos, îndeamnă poporul credincios la alipire către s. biserică catolică și către Pontificele Roman, următorul s. Petru. Îndeamnă poporul la urmarea învățăturilor lui Isus Christos, îndeamnă tinerimea de ambe sexele la urmarea virtuții și la păzirea castității, aducând ca exemplu vrednic de imitat pe martira fecioară din aceste zile: Maria Goretti, carea pentru apărarea vergurii sale a fost mai gata să moară, împunsă de un destrăbălat, care vrea să o tragă la necurăție, cu 7—8 împunsături de pumnal, de cât să-și lase petată verguria. Și aceasta s'a întâmplat acuma, în zilele noastre, în lumea aceasta atât de stricată. Efectul predicii a fost mare. Se vedeau lacrimi în ochii multor ascultători.

După finirea s. liturgii s'a ținut actul oficios al delegării apoi s'a împărțit binecuvântarea Arhieriească poporului credincios, care a zidit biserica. După aceea s'a făcut maslu peste o mulțime de morboși și alți creștini evlavioși.

Sfârșindu-se și aceasta, merserăm la casa preotului local a Mult On. Constantin Iuga, unde preotul local a salutată pe Magn. Domni canonici mulțămindu-le pentru os-

teneala făcută cu consacrarea nouă bisericii și rugându-i să ducă mulțămită Escelenției Sale Domnului Episcop diecesan; iar Magnificul Domn Ioan Georgiu, delegat Episcopesc a salutată pe preotul local și i-a exprimat mulțămită în numele Escelenției Sale Episcopului pentru zelul dezvoltat în edificarea bisericii, apoi a primit curatorimea bisericii și fruntașii comunității bisericesti exprimându-le și același mulțămită și recunoștință și prin dânsii întreg poporului credincios pentru zelul dezvoltat și pentru jertfa adusă întru zidirea nouă bisericii.

La oarele 2^{1/2} p. m. s'a ținut banchetul în edificiul scolar gr.-cat. sub decursul cărnii s'au rostit mai multe toast și unde ne-a onorat cu prezența Sa și domnul prim-pretore Gajzágó, om nou venit numai de curând în postul de prim pretore peste districtul Deș, carele s'a întreținut în modul cel mai afabil cu preoțimea, exprimându-se, că a dorit a cunoaște preoțimea din acest jnr, cu care are să conlucre spre binele poporului.

În fața operei săvârșite de poporul din Negrilești mic la număr, dar însuflețit de credință viuă sub conducerea bravului lor preot omul ajunge la convingerea, că eroii nu trebuie căutați, numai pe câmpul de luptă săngeroasă, în fața gloanțelor de pușcă și de tun, ci trebuie căutați și pe alte terene, pe câmpul de luptă culturală, unde încă aflăm eroi, cari prin spiritual lor îndrăzneț de întreprindere, prin jertfa în ostenele și frământări trupesti și sufletesti și prin voința lor cea tare, știu produce opere vrednice de admirat.

Onoare și mărire lui Dumnezeu, care a ajutat, și laudă preotului Constantin Iuga și poporului său brav!

„Ei, și doară nu este poliție?” reflectă bătrânul, „și doba orașului oare numai din glumă e aci?”

Răspunsul acesta îi făcu toată onoarea. Dar, că oare implini-ar tata Ruló, cele ce le-a zis? Asta ar fi dorit-o de tot tare cei de față. Pentru că, zică omul, ce va vrea, — banii aflați pe drum sunt cam lăcomosi.

De aceea declarațiunea solemnă a lui provocă între cei de față oare care clătinare din cap. Unii trăgeau pe furie cu coada ochiului, alții mai pe față își-și mușcau buzele, iar alții, nevoind să se compromită, erau atât de cumiți, de își țineau gura, toți însă erau de părerea, că de n'ar fi banii așa de rari, i-ar arunca la tata Ruló câțiva galbini în cale, numai ca să vază, ce ar face cu ei.

II.

Câtva timp după întâmplarea luă asupra-și sarcina, de a pune virtutea bătrânului Ruló la probă.

În Rouen, de unde își ridică tot la trei luni interesele după capitalul său, tocmai când voia să părăsască banca, observă lângă ușa o hârtie împăturată și o ridică.

Era o bancnotă de 1000 de franci.

Zăpăceala aflătorului a fost așa de mare, cât în loc de a se întoarce și a preda bancnota la bancă, merse mai de parte, scoboară treptele și ca hipnotizat de aceea, ce a aflat, neuitându-se nici în dreapta, nici în stângă, apucă calea de-a dreptul la gară.

O mie de franci! Dumnezeu! E așa ceva cu puțință? Da, da, nu era vis; o bancnotă, o adevărată bancnotă de o mie de franci, carea a bună samă a căzut din portmononul oare cuiva, care și-a ridicat rentele.

Pe cale tot mereu se nita la bancnotă și nu-și putea desface ochii de pe ea, murmurând în sine:

„E așa ceva cu puțință, e asta oare cu puțință?”

În urmă contemplându-o de ajuns, o vără în buzunariul de sub bluză.

Abia o vărăse și ridicându-și capul, dă de privirea unui passant (trecător) în a cărui ochi i-se pare a ceti un fel de împunare, ca și când ar sta scris în ochii omului aceluia:

„Tată Ruló, tată Ruló, doară nu cumva ai intențiunea să păstrezi acești o mie de franci?”

Admonițiunea era superfluă, căci tata Ruló era mult mai de omenie, de cât să aibă lipsă a i-se aduce aminte detorința sa. Nu, el de bună samă nu va păstra acești o mie de franci. Dară n'a vrut să întârzie de tren, ceea ce sigur se întâmpla, de cumva se ducea acum la biroul de poliție. Și apoi el promisese soției sale, că se va întoarce pe șese oare, și de aceea se duse la gară și părăsi Rouen.

În timpul călătoriei se cufundă în gânduri. Cu privirile ca pierdute în vis ședea pe banca sa și mereu își ducea degetul la nas, cum făcea tot deuna, când era pus pe gânduri. Poate că se cugeta la ceea ce a aflat și-i părea rău, de ce nu s'a dus de loc la poliție ca să anunțe lucrul la comisar.

Dar de cumva a avut muștrări de conștiință, trebuie că acești scrupuli au fost de o scurtă durată, căci de odată sub inspirațiunea unei idei deveni iarăși cu totul vesel, își freca mâinile și, ajungând la locul destinațiunei, se dete jos liniștit și voios,

ca un om, carele stă pe cel mai bun picior de prietinie cu conștiința sa.

În colo nici nu amănă mult a-și dovedi omenia sa, căci ajungând a casă nu tăinuî soției sale, ceea ce a aflat, pe cum ar fi făcut poate-că mulți alții în locul său, ei îi spuse lucrul din fir în păr.

Soția sa înlemnită de uimire, stărcită cu capul întins înainte, se uită la el cu ochi, înholbați și strigă:

„Ce zici? tu, tu... tu ai aflat o mie de franci?”

„Da, da,” răspunse el cu fața cea mai indiferentă de pe lume, „am aflat o mie de franci.” Și arătându-i bancnota, ea de surprindere și spaimă zice acum:

„Dar ce ai de gând să faci cu ea?”

Bătrânul Ruló mai că nu-și sări din piele. Ce are să facă cu ea? Cum de cuntează cine va a pune unui om de omenie o astfel de întrebare? Firește, că mergând vre-odată iarăși la Rouen banii îi va preda biroului de poliție. „Doară nu cumva ai crezut tu, că eu a-și vrea să păstrez banii aceștia pentru mine?”

Bătrâna fiind zăpăcită, se escusă.

„Doamne ferește, Doamne ferește!” Altmintea ea a zis asta numai, pentru că... adecă pentru că cu acești o mie de franci — mai ales că acum la începutul iernii — multe s'ar putea face. Acești o mie de franci le-ar fi tocmai bine veniți. „Dar în colo, drept ai tu, e mult mai de omenie lucru, ai da înapoi.”

(Va urma.)

Deie Dumnezeu, ca ei să aibă mulți imitatori în poporul nostru, ca ast fel încetul pe încetul bisericile cele mici și sărăcăcioase se schimbe vesmântul cu altul mai pompos vrednic de mărirea lui Dumnezeu.

Ioan Sonea,
preot gr.-cat.

Din diecesa de Orade.

H. Pályi August 1904.

În 24 Iulie st. n. frumoasă sărbătoare a avut parochia română de Leta-mare, și tractul protopopesc de același nume: M. O. D. Ignatie Szabó a ocupat postul devenit vacant prin moartea fostului șef tractual, fericitul Anton Papdan.

Introducerea o a săvârșit din incredințarea Părintelui nostru episcop diecesan — magnificul domn canonic Moise Nes sub durata sfintei Liturgie, celebrată de toți preoții tractului în frunte cu Rsmi Neș. Lume multă, biserica grandioasă ticsită formal. După sta evanghelie Măria sa Neș demândă cetirea grațiosului script de denumire, apoi ține o predică, ce stârnește admirare. Și nu e de mirat, căci cine a auzit vre-odată vorbind pe Măria sa — nu-l mai poate uita nici odată, — puțini oameni dispun de o vârvă oratorică atât de covârșitoare ca magnificența sa... Suie apoi amvonul noul protopop. Om tinăr, figură robustă, față simpatică. Vorbește, și vorbele îi curg acum ca apele unui pârânaș, dulce, ademenitor. — acum ca undele unui fluviu, ce te răpește, să nu te mai lase din brațe, până ce ajunge în marea liniștită, ținta dorită: finea vorbirii. Scurt — speranțe frumoase, că moșia neuitatului Papdan a ajuns pe mâni vrednice. **Trăiască!...**

După sfânta Liturgie a urmat recepțiunea corpului preoțesc, și al altor instituțiuni, apoi banchetul, unde s'au ținut obiceiurile toate.

Trebue să amintesc, că Magnificența sa Neș tot cu această ocaziune a felicitat cu vizita-i înaltă mai mulți preoți și parohiile acestora din vecinătate: Virtiș, H. Pályi, Kokad, Álmosd, Bogomir, — nu într'atât în calitate de arhidiaconul Bihorului, cât împins mai mult de dragoste, de-aș cerceta „puii săi“ crescuți cândva în alumneul de Orade sub aripile ocrotitoare a Magnificenței sale. Efectul acestor visitațiuni e de nedescris: De o parte întărirea simțului de dragoste în popor față de legea sa străbună, — augmentarea stimei în turmă față de preot, păstorul său căruia i-s'a făcut atâta onoare, — de altă parte cu cercetarea de-a măruntul a bisericilor și școlilor atragerea poporului potențată către aceste instituțiuni divine. Dumnezeu să țină pe Măria sa „taica nost“ în această calitate de „taică“ încă mulți, fericți ani. Iară înalt Preasfinției Sale Părintelui nostru Episcop îi exprimăm și cu această ocaziune aderința noastră nestrămutabilă către scaunul său, persoana sa preagrațioasă; îi mulțămim ferbinte, că s'a îndurat atât de grațios a se îngriji de prosperarea acestui tract prin un „ochiu“ al său curat, vrednic — dându-ne șef pe unul din cei mai harnici preoți diecesani. **Evviva Ste Părinte!**

G. H.

Condițiuni de primire.

în școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu și în internatul aceleia.

În clasa I a școalei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescriș pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școalei civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare de la altă școală de categoria școalei civile.

În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI de la școală elementară-poporală, primirea în oricare clasă a școalei civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școalei, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucțiunea publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se inmatriculează pentru prima dată la școala noastră, *au să producă atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare.*

În *cursul complementar* (supletoriu), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școalei, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școalei civile. Se pot primi și eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1904/1905 se pot face din 1—6 Septembrie 1904 stilul nou.

Examenele de emendare, să țin în 1 Septembrie 1904 st. n. la 8 oare a. m., cu elevele cari s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septembrie 1904 st. n. la 8 oare a. m. se țin *examenle de primire*, iară în 4 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la aceasta școală, o taxă de inmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru tot de-una. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale școalei civile, sau ale școalei elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școalei, înainte de începutul anului școlar, pentru-că să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătită înainte, în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioase, pentru materialul de scris, desemn și lucrul de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se poartă separat de părinți, pe cum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în fortepiano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în fortepiano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voiește să iee oarele singură, se socotește la 2 oare pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucțiune în aceeași oară, taxa se socotește la 2 oare pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voiește să iee oarele singură, se socotește la 2 oare pe săptămână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oară, taxa se socotește

*) Din care sumă 2 cor. se contează pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

la 2 oare pe săptămână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză, câte 2 oare pe săptămână se socotește pe lună cu 2 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare. Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apeduct, baie proprie și lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fiecare zi anumite oare de conversațiune în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea directoarei, profesoarelor și guvernantelor.

Elevele, cari voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburi de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fiecare, două fuste de lustru (jupon) și două de flanel; ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete nouă, sfătuim părinții și tutorii să nu facă copiilor căci pentru uniformitatea îmbrăcăminte eleavelor interne, *toaletele se fac aici cu prețuri moderate, prin îngrijirea internatului.* Străus de uniformă se țin: o haină, 2 șurte în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat au să se facă aici și cari peste tot vor costa cam 30—40 cor.

De la direcțiunea școalei se poate primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școalei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățământ“ și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare“, à 20 bani exemplarul. De la direcțiune se poate primi pentru 2 cor. și „Monografia școalei“ în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școalei și al internatului în toate amănuntele.

Sibiu, în August 1904.

Direcțiunea școalei.

Convocare.

Societatea pentru Fond de Teatru Român își va ținea Adunarea sa generală din acest an în Brad, în zilele de Duminică și Luni, 15 (28) și 16 (29) August 1904.

Programa:

I. Ziua primă.

Duminică, în 15 (28) August 1904:

1. Președintele deschide adunarea generală la 10 oare a. m.
2. Alegerea a doi notari pentru ședințele adunării.
3. Raportul general al comitetului societății asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisii de 5 membri, pentru cenzurarea raportului general al comitetului.
5. Raportul cassarului despre starea cassei și peste tot despre averea societății.
6. Alegerea unei comisii de 5 membri pentru cenzurarea raportului cassarului.
7. Alegerea unei comisii de 5 membri, cari în înțelesul §-lui 5 din statutele societății vor înscrie membri fondatori, ordinari și ajutători pentru societate.
8. Cetirea disertațiunilor corăspunzătoare scopului societății, sau de altă materie literară, înștiințate președintelui înainte de adunare.
9. Președintele ridică ședința.

II. Ziua a doua.

Luni, in 16 (29) August 1904:

1. Președintele deschide ședința.
2. Citirea protocolului ședinței precedente și verificarea lui.
3. Raportul comisiei pentru câștigarea de membri noi.
4. Raportul comisiei însărcinate cu censurarea raportului cassarului și averii societății.
5. Raportul comisiei însărcinate cu censurarea raportului general al comitetului.
6. Alegerea comitetului pe un nou ciclu de 3 ani.
7. Determinarea locului unde se va ține adunarea generală pentru a. 1905.
8. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru verificarea protocolului din ședința II.
9. Președintele închide adunarea.

Din ședința comitetului ținută în Brașov, la 1 Iulie n. 1904.

Virgil Onițiu, m. p. Dr. Iosif Blaga, m. p.
v.-președinte. secretar.

Nr. 15—1904.

Concurs.

Comitetul „Reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj,” publică concurs la câteva ajutoare (à 10 până la 100 coroane), cari se vor împărți din suma de 400 coroane, elevelor dela școala elementară ori de la școala civilă de fete din Blaj pe anul 1904/5.

Elevete, cari doresc să fie ajutate, să-și înainteze cererile până în 5 Septembrie 1904 st. n. la subscrisa presidentă. La cereri să alăture: 1. Carte de botez; 2. Testimoniu scolastic și 3. Atestat despre starea părinților.

Blaj din ședința Comitetului ținută în 3 Iulie 1904.

Elena Nestor, Dr. Ambr. Chețian,
presidentă. secretar.

Cătră P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoui abonamentul; iară cei ce sunt în rezistență să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Știri personale. Escelența Sa Mitropolitul Victor a plecat Marți sara la Pesta spre a lua parte la ședințele Cassei magnaților, iar de acolo se va duce în Marmășia să-și cerceteze frații.

Din Arhiepiscopă. Iacob Popa vice notar consistorial a fost ales protonotariu iar **Iuliu But Micu** actuarul la oficial archid. a fost numit archivarul și vice notar consistorial. — Dintre 39 de candidați pentru sf. teologie au fost primiți următorii 16 s. a. 1. Pentru „Propaganda Fide” din Roma: **Ioan Coltor**. 2. Pentru „Seminariul Central” din Bupapesta: **Alexandru Borza**. 3. Pentru Seminariul Arhiepiscopesc: **Iuliu Hătegan, Vasiliu Cerghizan, Augustin Folea, Victor Pop, Ștefan Banfi, Vasiliu Murășan, Aurel Peenlea, Valeriu Opris, Izidor Vlad, Vasiliu Candrea, Petru Simu Iosif Cutean, Victor Pop** din Poptelec și **Aron Moldovan**.

Ziua nasterii Majestății Sale Francisc Iosif. Joi dimineața s'a celebrat sfânta liturgie cu doxologia cea mare pentru îndelungă viața Majestății Sale. În absența Escelenței Sale Mitropolitului a pontificat **Ilustritatea Sa I. M. Moldovan** preposit prelat papal la 1 oară s'a dat obicinuitul prânz la reședința Mitropolitului.

Despărțământul Blaj al Asociațiunii și-a ținut la 14 crt. adunarea cercuală în localul casinei române din Blaș. Adunarea a fost binișor cercetată. Disertații nu s'a ținut, ei s'an ales comitetul pe un nou period de trei ani în persoanele dlor **Ioan F. Negruț, președinte Dr. Iuliu Maniu, Iosif Lita, A. C. Domșa și Ioan Fodor, membru** în comitet. De odată s-a ales secretar **Ales. Ciura**, cassar **Ioan Fodor**, controlor **Iacob Popa**. Delegați la adunarea generală de la Timișoara s'a aclamat dnii **Ioan F. Negruț și Gavrilă Precup**.

Aviz. Post de cantor-învățător: La școala poporală română gr.-cat. din Nadlac (Nagy-lak) comitatul Cianadului aparținătoare Diecesei gr.-cat. române de Oradea-mare în urma pensionării cantor-învățătorului de până aci are să devină vacant postul cantor-învățătoresc, asupra căruia, și până când se va publica concursul oficios atragem atențiunea cantor învățătorilor. — Acest post este împreunat cu următoarele emolumente: 1) de la poporeni, 200 coroane solvite anticipative tot la trei luni. 2) de la erariu anual 210 coroane solvind-se posticipative tot la la trei luni; 3) 20 holde catestrale de agru esarendat și în presenta pentru o sumă anuală de 1080 coroane; 4) cu stoale îndatinat; 5) cu drept de quinquenal conform art. de lege XXVI din 1893; 6) cu cuartir în edificiul școalei. De la fiitorul Cantor-învățător se cere a) calificațiunea prescriasă, de lege și deosebi cunoștiința deplină a limbei române și maghiare; b) să fie cântăret bun cunoscând perfect tipicul și cântările bisericesti, și având cunoștiința musicală ca se poată forma cor cu elevii; c) să priceapă la cultivarea practică a pomăritului; d) să fie încă tinăr dar poate fi și căsătorit. Cei ce doresc a reflecta la acest post au să se prezenteze în persoană în vre-o duminică ori sârbătoare la biserică să cânte aducând cu sine și documentele necesare și recerute.

Incendii. Nu e ziar, în care se nu cetești zilnic incendii în toate părțile. Și sunt teribile focurile în această vreme de uscăciune și secetă. Mercuri d. a. după 4 s'a aprins și în Blaș un șopru și o cămară la casa Seminariului, închiriată de prăvălie. Focul s-a dus din negrijă. A ars întreg depositul de lemnușe, oleiuri ș. a. Noroc că n'a fost vânt, căci altcum o parte însămnată a orașului cădea pradă. Pompierii s'au purtat brav. Credem, că e de datorința autorităților să deie o pildă, pedepsind aspru pe acel comerciant, la care s'a aprins

acum de nenumărate ori. Și poate dacă e jidan... Tot Miercuri s'a aprins și marfa din galantariul prăvăliei Consum. Cu prilejul iluminării de sara, o lămină s'a prăbușit pe o sticlă de spirt galic care a explodat, nimicind toată marfa din jur. Pagubele au fost asigurate în amândone casurile. Dar câți nu se sgircesc a da câteva coroane spre a-și asigura mii!

Hymen. **Francisc Boțian** cleric absolut și **Mărioara Mureșan**, anunță cununia lor ce se va celebra la 28 crt. în Chimiletnicul de câmpie.

Pictorul Smigelschi, cum cetim în „Telegraful” de Joi a fost încredințat de Consistorul plenar ca să picteze catedrala din Sibiu.

Comuna Câmpeni pradă flacărilor. În Blaș a sosit știrea telegrafică, că comuna Câmpeni în 17 a. c. a ars aproape întregă.

Casă de vânzare

din mână liberă

să află

în strada Tipografiei Nr. 187. Are grădina și curte. — Poziția casei e una dintre cele mai avantagioasă. Casa are greutate la Albina.

A se adresa la d-na **Maria Ianza**

în Blaj.

33 (2—3)

CONCURS.

În cancelaria subscrișului cu ziua de 25 n. c. poate afla ocupațiune un adjunct notarial cu calificațiunea recerută pe lângă condițiunile următoare:

1. Plată lunară 30 coroane.
2. 25 % din venitele private, ce le va lucra;
3. Locuință și vipt.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca să-mi comunice starea, etatea și calificațiunea.

Zlatna, 15 August n. c. 1904.

Iuliu V. Albini,

36 (1—1)

notar cercual.

Cost bun, cuartir și spălat curat

dă studenților

→ Benjamin Barna jurat. ←

Prețuri moderate!

Adresa sub Alei Nr. 132.

34 (1—2)

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat în Strada mică *Cafenea, Cofetărie* și *Hotel* servind *bucatele cele mai gustoase* și *beuturile cele mai bune* pe cum și *chilii comfote și ieftine.*

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Regule ortografice.

Academia Română, 1904.

I. — În scrierea limbii românești se întrebuițează următoarele 27 de litere:

Pentru *Vocale* 8: a, e, i, o, u, ă, â, și î.

Numai în nume proprii străine se întrebuițează și y, ô, u etc.: Stanley, Römerbad, Würzburg.

Pentru *Consonante* 19: b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v, z, z.

Numai în nume proprii și în cuvinte străine se întrebuițează literele și grupurile:

K, qu, ph, th, w: Kant, kalium, Quintilian, Aquitania, Philippsburg, Thionville, Thurgau, Wagner, White, Wiesbaden.

Nu se scrie: Mihalake, Sake, Take, equație, ci Mahalache, Sache, Tache, ecuație sau ecuație.

Se scrie însă: kilogram, kilometru, Numele proprii de familie române își pot păstra ortografia lor: Kogălniceanu, Kretzulescu, Kalinderu, Quintescu.

II. — În regulă generală fiecare literă reprezintă în scriere un anumit sunet al vorbirii și fiecare sunet al vorbirii se scrie printr-una și aceeași literă.

În practică sunt însă câteva abateri de la acest principiu general al scrierii:

a) literele *ă* și *î* însemnează amândouă același sunet,

b) literele *c* și *g* reprezintă amândouă câte două sunete deosebite,

c) litera *x* reprezintă o grupă de două sunete.

III. — Literele enumerate mai sus reprezintă sunetele cuvintelor precum urmează:

Vocale.

a: ața, amar, ară, mare, țară, buna, știă, adună, vedea, auziă.

e: cere, merge, cetește, vede, șade.

= Diftongul *ea* se scrie *ea* (nu *é*): ceară, ceapă, să dea, să crească, neagră dreaptă.

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor în *-e* și *-ea* (a bate, a vede) se scrie cu *-ea* la sing. și cu *-eau*, la plur.: el vede, ei tăeau, el bătea, ei mergeau.

i: inimă, pitic, negri, afli, dormi, turti.

= Se scrie *i* (nu *î*) și când se pronunță semison (*i* consoană), aflându-se înainte sau după vocală și formând diftong cu dansa; asemenea și la sfârșitul cuvintelor după vocală sau după consonantă:

iară, iarnă, iarbă, roib, șoim, iertare, doină, aibă, uitare, piept, fier, i-am luat noi, boi, doi, cei;

buni, nori, mergi, frați, drepti, fi, fii, copiii, yezi-i, bate-i,

= Spre deosebire, acolo unde *i* final este întreg și intonat, se însemnează cu accentul grav (˘): a auzi, a lovi, a dormi (vezi mai jos No. V.)

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor terminate la infinitiv în *-i* și *-î* (a sări, a coborî) se scrie cu *-ia* la sing. și cu *-iau* la plur.: el săria, ei dormiau.

o: om, orb, Oprea, popor, noroc, soc, somn, soro, o casă, spune-o, am dat-o.

= Diftongul *oa* se scrie *oa* (nu *ó*): poamă, moară, doarme, moarte, oameni, toacă toarce, cunoaște.

u: unu ura unsă, ușă, nume, bun, sună, negru, umplu, umplu, tăcu, făcu.

= Se scrie *u* (nu *ă* și când se află înainte sau după altă vocală pronunțat semison și făcând diftong cu ea:

ou, nou, bou, sau, său, fiu, teiu, altoiu, zăvoiu; nueava, nouă.

ă: sărăcie, mărunț, bătut, bunătaie, învăț, adevăr, tău, său, supărare, mă supăr, văd, împărat, rămas.

â—î: se scrie în două feluri:

a) Se scrie cu *â* în corpul cuvintelor: sânge, plânge, cântă, cât, atât, vânt, vânz, vânzare, hatâr, mormânt, cuvânt, când, sfânt, — toate formele verbale terminate cu *-ând*: cântând, văzând, făcând, mergând, urând (de la urare).

b) Se scrie cu *i* la începutul cuvintelor: în, înainte, încă, înger, încerc, încerc, îndoit, înot, î. îmi, îți, își, î.

Se scrie asemenea cu *î*:

1. În cuvintele compuse precum sunt: neîndurare, neîmpăcat, prea-întimpinat.

2. În terminările flexionare ale verbelor terminate în *-ri*: a urî, coborî, hotărî, târî, urîm, coborîm, hotărîm, târîm, urît, coborît, hotărît, târît, urînd, coborînd, hotărînd, târînd.

Consonante.

b: bun, brâu, sobă, bob.

d: dau, adă, șed.

f: faș, fac, figură, filozofie, fizică, tipografie, Filip.

= Nu se scrie *ph* în loc de *f* decât în nume proprii străine (vezi I.).

h: ham, hoț, patriarh, hartă, arhivă, arhieru, kimeră arhitect.

j: jaf, joc, Blaj, viteji (pl. de la viteaz), vitejie.

l: lemă, loc, halat, deal.

m: mare, măr, amar.

n: nimic, noroc, prune, nun,

p: pace, părinte, apă, dop, ploș.

r: rac, sare, amărit, rar.

s: sac, casă, poveste, folos.

ș: șarpe, ședere, vești, crești, crește, domnești, împărătește, Pitești, București, Negoești, știu, știință, ștergar, miriște, buștean, chipeș.

= Nu se scrie *s* în loc de *ș* în grupul *șt*; deci nu: *-sci*, *-sce* pentru *-ști*, *-ște*.

t: tare, telegraf, Toma, uitat, tot; asemenea: teolog, Teodor, nu theolog, Theodor.

= Nu se scrie *c* în loc de *t* în grupul *șt*; deci nu: *-sce*, *-sci* în loc de *-ște*, *-ști*.

ț: rață, țopi, ținut ață, frați, moș, piață, finanțe.

v: vas, venin, viață, voie, jilav.

z: zor, zeu, zină, botezat, bizantin, lucrează, îndrăzneț, ziua, vezi, verzi, calzi, a mucezi, inverzit, încălzind, rază, pază, vază, roză, nazal, poezie, engleză, franceză, fizică, ipoteză, vizită, poziție, văzând, șezând, abuz.

c, g: însemnează fie-care câte două sunete deosebite după poziție și anume:

1. la sfârșitul cuvintelor sau înainte de consonante sau de vocalele *a*, *o*, *u*, *ă*, *â*, însemnează sunetele aspru *k, g*:

ac. sac, soc, cuc, elacă, clopot, cresc, ca, cap, cocoș, cot, căne, cădere, zicând, bucată, bucurie;

bag, neg, stog, faș, glas, gros, grădină, gard, gol, gură, găsit, gând.

2. înainte de *e*, *i*, însemnează sunetele *c* (c), *g* (g) ce, cetate, ceafă, începe, cercei, facem, cine, cireșe, nuci, cercei; ger, geme, curge, ginere, pecingine, diegi, gingii, mergi.

3. când *c* și *g* înainte de *e* și *i* își păstrează valoarea aspră, se însemnează cu *ch, gh*: chem, chiag, chiar, chică chingă; ghem, ghergef, Gheorghe, ghiată, neghină, neghiob.

x: însemnează grupul de consonante *cs*: xilograf, lexicon, Xerxe, Xantip, Roxolani, luzație, relaxare, Alexandru, hazametro.

IV. — Duplicarea consonanțelor se admite numai în următoarele cazuri:

1. când provine din alipirea a două cuvinte românești, din cari întâiul se termină și al doilea se începe cu aceeași consonantă sau de același fel; aceasta se întâmplă la cuvintele compuse din propozițiunea *în* și un cuvânt începător cu *n* sau *m*: înnotare, înnodare, înnoire, înmăscut; înmormântare, înmărmurit, înmulțire, — se poate însă scrie și înmulțire, înmormântare.

2. pentru deosebire se admite duplicarea lui *s*, în următoarele cuvinte: masa de materie (la masse,) massiv, — dar masa de scris, casa de bani, cassier — dar casa de locuit, rassa de animale și rassa călugărească — dar barba rasă.

V. — Accentuare. — Se însemnează cu accent grav (˘) vocala care sfârșește un cuvânt, dacă este accentuată și nu are alt semn: făcu, bătu, șezu; dormi, auzi; căutu, lăudu, vedea, ședea, mergea, dormia, săria; dar: a hotărî, lucră, lăudu.

V. — Apostroful (') se întrebuițează spre a se arăta eliziunea unei vocale; n'am (nu am), s'au (se au), v'aduc (vă aduc), v'am dat, v'ați arătat, s'au duș.

= Prin urmare nu se va scrie: celă-l'alt, cei-l'alt, ci: celălalt, cealaltă, ceilalți sau ceialalți, celalalte.

VII. Trăsuri de unire (-) se întrebuițează spre a arăta juxtapunerea unor cuvinte, cari nu formează împreună un singur cuvânt compus: rogu-te, vezi-l, îndură-te, uită-te, cântă-ne, spune-le, le-am dat, i-am luat, ne-am așezat, te-am văzut.

Cuvintele compuse se scriu fără a se arăta elementele de compunere:

binefacere, bunăvoință, astfel, fiindcă, pentrucă, decât, ceva, dela, cine, undeva, câtu, câțiva, câteva, totdeauna, astăzi, niciodată, deocamdată, extraordinar, pierdevară.

Circularul pastoral al vicariului foraneu din Yăsud IOAN NAȘMAGI din 1797.

(Continuare.)

10. Dintăiu să cadă să îndrepte norodul a mere la biserică cu mic cu mare, pruncii și fetele, slugile și slujnicile arătându-le folosul, ce-l pot avea dintru paza bisericeii și la sfârșitul liturגיעii să le zică întru auzul tuturor rugăciunea Domnului adecă Tatăl nostru, Născătoare de Dum-

nezeu, Credeul, cele 10 porunci, și cele 5 a bisericii și șapte păcate de moarte, cele împotriva ducului sfânt, și celea 9 străine și 4, cari strigă răsplătire în cer și altă îndreptare asemenea creștinească, iară creștinii să zică întru inima lor după dânzii acestea pe rând. — Câte unele să le spuie și norodului să le învețe, pentru ca să știe de ce groapă și săgeată să se ferească și nici că vor putea merge calea mântuirii, de nu li-se va arăta nici a se căsători, de nu vor ști acestea.

11. În casa Domnului să umble cu eviintă preoții și să grijască pentru toate păstrându-le la cuviințioasă cinste. Întru evlavie să cerce cele sfinte adecă nu rumva să vor strica și vor cumineca cu dânsule în deșert puind sufletul, ce va trece din lume, în primejdie rea. Să grijască și pentru vesmintele sau odăjdiele sfintei liturgii, ca să le ție toate curate și cu cele ruote și prihănite să nu slujască, pentru necinstea celor sfinte. Pe preotul și la proscodie să ție curat având masă de pânză albă și să păzască să nu pice ceva pe antimis din trupul lui Christos pentru primejdia nu cumva prăvălindu-să jos lucrând preotul aceea, să aibă a da samă. Și biserica să se păstreze întru curățenia ei, măturându-se ades și să păzască pentru primejdia aprinderii. Foc la loc de așa și lumina aprinsă să nu rămâie și cheia deapănarea să fie la preot pentru ocolirea a ceva jefuire de biserică și proptăția (sic) să o ție închisă să nu între cevaș acolo

cu necinstirea țințiremului și a oaselor celor repausați, ce zac acolo. După aceea pe diacul sau pe fătlul să nu-l trimeată nice să-l îngăduie a preceștii pe cineva sub canon greu.

12. Aceea, care am grăit pentru a păzirea norodul biserica, să cade preoții să priveghieze, de-și fac datoria lor și pe cari li vor simți, că au părăsit neavând grije de sufletul lor, nici ispoveduindu-se, nici priceștindu-se macar odată la Paști, sau vătămând în vre-un tip legea, noastră, sau amestecându-se întru nelegiuri de căsătorie sau afară de căsătorie, făcând păcate și dând sminteală rea prea făiș întru norod și aceasta pecingine și călbază se va finde și pe ceialtați; — sau de vor simți a fi obiceiul rău de a merge fetele dimpreună cu ficiorii și muierile cu bărbații lor la făgădău, și privigheri a face de noapte, — să va aili ai deavăta de aceste obiceiuri rele. Pe unii ca aceia pentru binele lor și pentru primejdia să nu se umple și ceialtați, — îi vor dojeni cu duhul blândetelor de două și trei ori, care de nu se vor părăsi, ei mai vartos vor spori în răutate, vor fi datori preoții a-i arăta la diregătorie pentru îndreptarea.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Prof. Emil Sabo. „Cântece“ Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fl. porto.

Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.

Nr. 7 din *Amicul Tinerimii*, revistă scrisă anume pentru nobilizarea caracterului tinerilor.

Este în anul al doilea al existenței și cuprinde o materie foarte variată, instructivă și de petrecere și costă în abonament pe sfert de an numai 2 lei, anual lei 8.

„Poșta „Uniri“.

Am primit și quietăm abon. de la: *Rév* pe timpul din 1/4 1904 până în 1/7 1904. *Nuort* pe 1902 și 1903. *Drag* pe 1903. *Găureni* pe 1903. Sunteți încă în restanță pe anu curent 1904. Binevoii a ni-i trimite și pe aceștia, și atunci vă împlinim dorința. *Felménes* pe 1903. *Ciamul-mare* pe 1903 sem. II. *Pacsaj* pe 1903. *Lunoa* pe 1904 sem. I. *Iloa-mare* pe 1904. *Lumperd* pe 1904. *Bazed* pe timpul din 1/IV 1902 până în 1/IV 1903. *Sardul-unguresc* pe 1903 și 1904 sem. I. *Felsd-Sándorfalu* (Dombravita) pe 1901. *Kezdi-Polyán* pe 1903. *Chemitalnic* pe 1902. *Dumbrava* pe 1904. *Bala* pe 1895. Binevoii a plăti și mai departe, căci aveți restanță foarte mare, și avem lipsă de bani. *Uricani* pe 1901. *Kis-Sármás* pe 1904. *Glod* pe 1904 sem. II. *Câmpeni* pe 1904. *Almașul-mare* pe 1902 și 6 coroane la Foaia școl. *Corni* pe 1901. *Töke-Patak* pe 1903 sem. II și 1904. *Sevestreni* pe 1903. *Atanasiu A. Maxim* pe 1904 sem. II. *Dr. Erdélyi Orăștie* pe 1904 sem. II. *Topa Sz.-Kirdly* pe 1903. *Casina română Caransebeș* pre Iulie-Sept. 1904. *Hoszu-Palyi* 1904 sem. I. *Zsibo, Iosif Orga* ați achitat abonamentul până în 1/VII 1904. *Iloa* pe 1903, ear nu 1904. *Nagy-várad* 1904 sem. II. *Maros-Ludas* pe 1904 sem. II

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

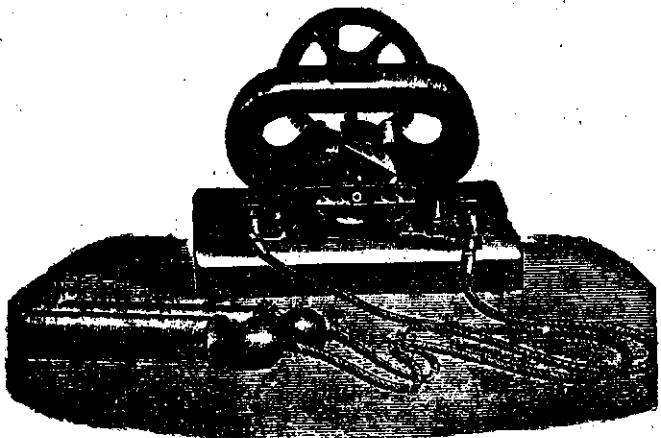
BCU Cluj ESTIS LAB? Library Cluj

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

— Aparat de electricitate, renouiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care. —



Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosească acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înouiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referază: Nu numai podagra, (șuiul), reuma, hysteria, asthma, au fost în nenumărate cazuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic

fără a ave baterii și fără mașini ajutatoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

Nr. 4997-1784.

(95) 1-3

Concurs la stipendie.

Până la 20 Septembrie n. 1904. inclusive se publică concurs la următoarele stipendii din fundațiunile archidieceesane:

I. Din fundațiunea „Alesandru St. Suluț.”

1. Două stipendii de câte 400 coroane, folosite de Augustin Raț, iurist în Cluș și Romul Boilita, doctor în drepturi, destinate pentru iuriști la universitatea din Cluș.

2. Trei stipendii de câte 200 coroane, folosite de Vasiliu Murășan, Eugeniu Magde, absolți de gimnas și Ioan Crețiu gimn. cl. V., destinate pentru gimnasiști din clasele superioare.

Un stipendiu de 120 coroane, folosit de Petru Simu, gimn. cl. VIII. Blaș, destinat pentru gimnasiști în clasele inferioare.

Studentii înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile înșirate, au să intrunească următoarele condițiuni și se dovedească:

a) că sunt români gr. cat. miseri născuți în Transilvania;

b) că prelângă purtare morală bună au din studii calculi de eminentie;

c) dintre concurenți vor avea preferință, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu piul fondator, spre care scop trebuie se producă atestat compus de respectivul oficiu parochial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă.

Concurenții, la suplica scrisă și subscrisă cu mâna lor proprie în limba română, au să alăture testimoniu scolastic în copia autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical; au să numească expres institutul, la care și unde vor studia în anul 1904-5, să determine apriat suma și soțul stipendiului, după care suplică, că suplica nu va fi luată în considerațiune, precum nu vor fi luate în considerațiune nici suplicile întrate după terminul mai sus statorit.

II. Din fundațiunea „Tordai.”

Un stipendiu de 200 coroane, folosit de rigorosantul în drepturi Ioan Pantea, destinat pentru studenți eminenti. Concursurile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutane.

III. Din fundațiunea „Lazar Baldi.”

Un stipendiu de 160 coroane folosit de Leon Mănăstirean, gimnasist clasa IV. în Blaș, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru gimnasiști din comunele ținătoare de comitatul Clușului și pentru consângeni de ai fondatorului, fie ei și din alte comitate. — Concursurile sunt de a se instrui ca cele pentru stipendii Șulutane.

IV. Din fundațiunea „Ioan F. Negruț.”

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Emil F. Negruț, din Sucutard, gimnasist de clasa VI. în Blaș, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru studenți dela orice institut de învățământ din țară ori străinătate; în linia primă pentru consângeni de ai fondatorului. — Concursurile se fie instruite ca cele pentru stipendii Șulutane.

V. Din fundațiunea „Ioan Vancea” numită „Cassa archidieceesană.”

Două stipendii de câte 200 coroane rămase vacante de gimnasistii absolți: Augustin Bărdossy și Victor Pop, destinate pentru gimnasisti, fii ai Archidiecesei, ori consângeni de ai fondatorului, cari vor intra în Seminarul junimei române gr. cat. stud. în Blaș. Concursurile se fie instruite ca cele pentru stipendii Șulutane.

Patru stipendii de câte 120 coroane pentru elevii preparandiali în Blaș. Stipendiile acestea în sensul §-lui 8 din literile fundamentale, se conferesc numai pe anul școl. 1904/5.

VI. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu.”

Un stipendiu de 100 coroane folosit de Aron Moldovan, gimnasist absolut în Blaș, destinat pentru studenți la gimnasiul din Blaș. Cererile să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

VII. Din fundațiunea „D. Baron Ursu.”

Un stipendiu de 200 coroane folosit de Aureliu Marilla, gim. cl. V. Blaș, care nu și-a legitimat progresul în studii. Concurenții au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr. cat. născuți în vreuna din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara; cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în cl. I. a gimnasiului gr. cat. din Blaș, iară fetele, că frecventează la școala de fetețe din Blaș, că au purtare morală bună și progres buu în studii, și că sunt sau pot fi susceptuți în Seminarul junimei române gr. cat., iară fetele în Internatul de fetețe din Blaș.

VIII. Din fundațiunea „Alesandru Filip.”

Un stipendiu de 200 coroane folosit de George Tufan, gimnasist absolut. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasiști, elevi ai școlii comerciale, elevi ai școlii militare. Consângenii sunt preferiți. Cererile să se instruiască ca cele pentru stipendiile Șulutane.

IX. Din fundațiunea „Constantin Alutan.”

Două stipendii de câte 120 coroane folosite de Ioan Bojor, gimn. absolut în Năsăud și Ioan Nemeș, gimn. cl. V. Blaș, care nu și-a legitimat progresul în studii.

Un stipendiu de 80 coroane folosit de Ioan Cheresiesiu, gimn. cl. VI. Năsăud, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasiști, studenți la școlile reale, comerciale, univiersitate, politehnică, agronomie, preparandie etc. — Consângenii au preferință. Cererile să se instruiască ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

X. Din fundațiunea „Andrei Pop Liviu.”

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Iuliu Rusu, gimn. abs. în Blaș. Stipendiul acesta este destinat eschisiv pentru consângeni de ai fondatorului, cari studiază la gimnasiu, școale elementare de la orașe, la școale reale, univiersitate, politehnică, agronomie, montanistică, ori pentru elevii de meserii; le pot folosi și fete.

XI. Din fundațiunea „I. Chirilă.”

Interesele fundațiunii pe 1904 în sumă de 500 coroane, cari în sensul literilor fundamentale, sunt de a se împărți în părți egale între consângenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală. Consângenitatea se poate estinde până la gradul al VIII-lea. Cererile să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

XII. Din fundațiunea „Demetriu Cutean.”

Un stipendiu de 34 coroane folosit de gimnasistul Demetriu Ghișoiu, cl. III. Sibiu, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiul este destinat pentru gimnasiști ori fetețe, consângeni de ai fondatorului. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

XIII. Din fundațiunea „Ferd. Hirsch.”

Un stipendiu de 800 coroane folosit de George Păncean, doctor în drepturi.

La stipendiul acesta pot concurge numai români gr. cat., cari sunt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Turu, Comitig, Banabic, Aiton, Samartinul desiert, Agărbiciu, Mischiu, Săndu, Petridul de sus, Petridul de mijloc, Petridul de jos, Berebiș, Măgură, Schiopi. (Puszta Egeres) P. Săncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriș, Muntele Băișoarei, Ocolişul-mic, Ocolişul-mare, Runcu, Căcova, Săcel, Lita magiară, Lita română, Filea de jos, Filea de sus, Ciurila, Salisce, Salicea, Micuș, Hasmașin, Magerașiu, (Magyar Sárd) Sutu, Silvașul magiar, Indoiu, Ceanul-mare, Băișoara, Muntele Filei, ca unele cari odinioară au format cesaro regeasca pretură a Turdei sub presidenția fericitului fondator. Cererile au să se instrueze ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

XIV. Din fundațiunea „Simeon Romanțai.”

Un stipendiu de 630 coroane folosit de Traian Sanciai tehnic absolut în Viena. Stipendiul este destinat pentru studenții la univiersitate la politehnică, la academia de pictură din Pesta și Viena, pe cum și la academia montanistică din Seimecz.

Un stipendiu de 200 coroane folosit de iuristul Ioan Mărginean, destinat pentru univiersitari.

Un stipendiu de 168 coroane, de care a abzis iuristul de an III din Clușiu Iuliu Caliani, destinat pentru iuriști în Clușiu.

Trei stipendii de câte 126 coroane folosite de Andreiu Timbușiu, Ioan Coltor și Aureliu Neagoșiu, gimnasisti absolți și destinate pentru gimnasiști și studenți la școala comercială. Cererile au se fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

XV. Din fundațiunea „Maior.”

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Laurian Maior, gimn. de cl. I. Blașiu, care nu și-a legitimat progresul. Consângenii sunt preferiți. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

Un stipendiu de 200 coroane folosit de iuristul Quintiliu Viciu, destinat pentru studenți la gimnasiul din Blașiu. Preferința au studenții din familiile Klein și Muntf. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

XVI. Din fundațiunea „Klein.”

Un stipendiu de 240 coroane folosit de iuristul Quintiliu Viciu, destinat pentru studenți la gimnasiul din Blașiu. Preferința au studenții din familiile Klein și Muntf. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șulutiană.

XVII. Din fundațiunea „Vasiliu Rațiu.”

Un stipendiu de 200 coroane destinat pentru studenți la gimnasiul din Blașiu. Cererile au se fie instruite ca cele pentru stipendii Șulutane.

XVIII. Din fundațiunea de alumnate a „Internatului Vancean de fetețe.”

Ziece ajutoare de câte 100 coroane, cari se vor conferi pe anul școl. 1904/5 la eleve ordinare de ale școlii gr. cat. de fete și ale Internatului Vancean de fetețe din Blașiu.

Suplicantele pentru ajutoarele acestea au să intrunească următoarele condițiuni și să dovedească,

a) că sunt române greco-catolice misere, născute în Archidieceasă;

b) că pe lângă purtarea morală bună au din studii calculi buni;

c) că sunt matriculate ca eleve ordinare în școala gr. cat. de fetețe din Blașiu și sunt primite în Internatul Vancean de fetețe;

d) preferite vor fi fetele de preoți din Archidieceasă.

Blașiu: din sedința Consistoriului plenar în 15 August 1904.

Victor Mihályi,

Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.